

OBSAH

Návod k použití této knížky	9
Předmluva: Proč zažíváme defektní demokracii?	11
Iveta Radičová	11
Úvod: Česko bez roušky	19
Česko v předčasné krizi středního věku	27
Zaseklý stát a reakce na něj: kulturní boj, bezhodnotový pragmatismus a hodnotové placebo	45
Kulturní boj, kterému předchází frustrace	58
Bezhodnotový pragmatismus, který neumí vést	62
Hodnotové placebo, které neléčí	64
Naučme se už konečně krizím: překonejme je idealistickým realismem, ne politikou strachu	67
Už zase je čas na českou otázku	71
Už zase hledáme cestu z naší nynější krize	78
Už zase řešíme problém malého národa	83
Už zase hledáme ten správný liberalismus pro moderního člověka	89
Už zase hledáme odpověď na sociální otázku	94
Raději idealistický realismus 19. století, než politiku strachu 21. století	100
Puls místo stagnujícího, czexitového, korporativistického a asociálního Česka	113
Prosperující místo stagnujícího Česka	115

Copyright © David Klimeš, 2020
Prologue © Iveta Radičová, 2020
Epilogue © Martin Buchtík, Dana Drábová, Filip Matějka,
Daniel Münich, Danuše Nerudová, Tomáš Němeček,
Filip Pertold, Daniel Prokop, 2020

ISBN 978-80-7601-333-9

Unijní místo czexitového Česka	146
Liberální místo korporativistického Česka	160
Sociální místo asociálního Česka	183
Závěr: Česká otázka v zajetí populistického algoritmu	209
Osm možných doslovů	215
Stačí otočit klíčem v zámku <i>Danuše Nerudová</i>	216
Doslov temný a ještě temnější <i>Daniel Münich</i>	219
Společnost odmítání rizik <i>Dana Drábová</i>	224
Nebudme tak netrpěliví <i>Filip Matějka</i>	227
Kvůli čemu má česká společnost existovat? <i>Tomáš Němeček</i>	230
Co ukázal koronavirus? <i>Daniel Prokop</i>	233
Bez kvalitních dat se epidemie ani stát řídit nedá <i>Filip Pertold</i>	237
Čtyři problémy české společnosti <i>Martin Buchtík</i>	242

NÁVOD K POUŽITÍ TÉTO KNÍŽKY

Vážený čtenáři, vybral sis vsutku víceúčelovou knihu, kterou lze použít na mnoho způsobů. Přestože se jí vine od začátku do konce stále ta samá otázka, o jakou budoucnost chceme společně ve středu Evropy usilovat, lze také celkem náhodně zapíchnout prst do knížky a začíst se.

Třebaže kniha ze všech možných stran zkoumá současný charakter naší republiky, úvodní slovo nebylo původně psáno česky. A to schválně. Někdy nám v debatách až příliš chybí širší pohled schopný nezbytného evropského nadhledu nad naším domácím politikařením. Předmluva bývalé slovenské premiérky a nyní profesorky bratislavské International School of Liberal Arts Ivety Radičové onen velký obrázek velmi dobře rýsuje a opakovaně zdůrazňuje, že to jediné, o co se nyní můžeme bezpečně opřít, je svoboda a touha po ní.

Knihu jsem psal dlouho a po vypuknutí koronavirové pandemie jsem chvíli myslel, že celý text zahodím. Ale jen na chvíli. Brzo se ukázalo, že skoro za každým problémem, který si žádal rychlé řešení, je nějaká dlouhodobá potíž, kterou jsme nebyli schopni odstranit v dobrých časech, takže jen znásobuje krizi a zpomaluje akceschopnost státu. Lidé nosili roušku, ale nechráněné Česko bylo bez roušky.

Proč jsme ale nebyli schopni v dobrých časech Česko pro dobro nás i našich dětí reformovat? Proč připomínáme člověka stíženého krizí středního věku, který ví, co by měl udělat, ale nemůže se k tomu odhodlat? Velká část problému tkví v tom, jak o současném stavu republiky mluvíme. Nikdy nerozhýbeme zaseklý stát, pokud budeme podléhat svodům kulturního boje, bezhodnotového pragmatismu či hodnotového placebo.

Otevřít knihu se dá i o kapitole dál. Místo abych plul po proudu aktuální, čím dál mohutnější vlny knih o ohrožení liberální demokracie z per domácích i zahraničních politologů, sociologů či ekonomů, pádluji proti proudu českého myšlení až k dílu Tomáše Garrigua Masaryka. Člověk

narozený roku 1850 nám samozřejmě nemůže pomoci vyřešit problémy 21. století, ale jeho otázky (tedy nejen ta obecná česká) jsou přesně ty, na které nyní musíme najít znovu aktuální odpověď.

Kdo zapíchnul prst ještě o kousek dále, ten místo politických a historických zamyšlení dostane konkrétní nabídku sady reformních kroků. Jen tak nahmatáme republike znovu puls – tedy prosperující, unijní, liberální a sociální budoucnost.

Víceúčelová kniha se dá samozřejmě číst i odzadu – u teze o algoritmu populismu, který stravuje zbytky racionální debaty ve veřejné sféře, jsem do poslední chvíle nevěděl, zda patří na konec či na začátek textu, protože od tohoto problému se mnohé odvíjí. A nevím to vlastně dosud.

S knihou se tedy dá pracovat různě a volně, nicméně jestli přeci jen mohu něco doporučit k vaší pozornosti, pak je to závěrečný oddíl pohledů mnou oslovených osobností, jak ony vidí současnou společenskou krizi.

Již při psaní knihy jsem jasně věděl, že na začátku by měl být nadhled osobnosti zpoza českých hranic a na závěr nabídka různých pohledů na naši současnou situaci od osobností českého intelektuálního života, kterých si velmi vážím. Nikdo z oslovených neodmítl, už to je pro mě velká čest. A čtenář po přečtení několika doslovů od českých elitních sociologů, ekonomů, právníků i manažerů si může v této víceúčelové knize vybrat ten, se kterým souzní nejvíce. Za reflexi děkuji v abecedním pořadí: Martinu Buchtíkovi, Daně Drábové, Filipu Matějkovi, Danielu Münichovi, Danuši Nerudové, Tomáši Němečkovi, Filipu Pertoldovi a Danielu Prokopovi.

A to je z návodu k této víceúčelové knize asi vše. Samotné použití je už na vás.

PŘEDMLUVA: PROČ ZAŽÍVÁME DEFEKTNÍ DEMOKRACII?

Iveta Radičová

Začnu především narativem. Pokud si všimnete diskursu o stavu věcí veřejných, o Evropě nebo o světě, tak je plný negativ. Pokud sledujete diskurs o EU, tak je plný konstatování, v čem jsme rozdílní. Kumulujeme množství rozdílností. Ani náhodou už se ne bavíme o tom, co nás spojuje, zda nás to ještě spojuje a co by nás spojovat mohlo. V postkomunistických zemích po dlouhá desetiletí do roku 1989 existoval narativ, že svoboda je ohrožení. Svoboda je nebezpečí. Svoboda znamená vliv západní civilizace a přinese kriminalitu, drogy a všechny neduhy, sváry a problémy západního světa. Bohužel, převládající vnímání svobody má dnes opět ducha ohrožení. Z existujících problémů proto spíše viníme svobodu, než jakýkoli typ diktatury či autoritativního režimu. Ušli jsme nějaký kus cesty a myslím si, že se patří v úvodu shrnout, co se povedlo.

Postkomunistické země podle expertů zaznamenaly největší skok v systémové změně za posledních sto let. Naše země se z kategorie nejméně rozvinutých zemí světa dostaly díky transformaci mezi nejvyspělejší. Dokonce do prvních 25 procent nejvyspělejších zemí světa. Dosáhli jsme přes počáteční úpadek hned po roce 1989 rychlejší ekonomický růst za 20 let než kterákoli země v evropském regionu. Spotřeba na hlavu v postkomunistických zemích vzrostla v průměru o 88 procent ve srovnání s růstem 56 procent v západní části Evropy. Zlepšila se životní úroveň, zvětšil a zkvalitnil se prostor, ve kterém žijeme a bydlíme. Naše země dnes mají větší počet uživatelů internetu, než je průměr zemí západní Evropy. V našich zemích jsme vyřešili zčásti, avšak významně, zátěž životního prostředí. Emise se snížily na polovinu. V našich zemích se prodloužila střední délka života ze 69 na 73 let. Máme nejrychlejší pokles dětské úmrtnosti v rámci evropských zemí vůbec. Nejvýznamnější transformací byla ale ta politická. Ze zemí založených na vojenském průmyslu, přeindustrializovaném společenství, státně dominovaných systémech jsme se transformovali v tržní ekonomiky, založené